

When Prayer Reimagines Society's Power Structure: Hannah as Rebellious Worshiper

Rabbi Elie Kaunfer – kaunfer@hadar.org

Summer Learning Retreat 2021

1 Samuel 1:1-28	שמואל א א:א-כח
¹There was a man from Ramata'im Zophim, in the hill country of Ephraim, whose name was Elkanah son of Yeroham son of Elihu son of Tohu son of Zuph, an Ephraimite. ²He had two wives, one named Hannah and the other Peninnah; Peninnah had children, but Hannah was childless. ³This man used to go up from his town every year to worship and to offer sacrifice to YHVH of Hosts at Shiloh.—Hophni and Phinehas, the two sons of Eli, were priests of YHVH there. ⁴One such a day, Elkanah offered a sacrifice. He used to give portions to his wife Peninnah and to all her sons and daughters; ⁵but to Hannah he would give one portion only—though Hannah was his favorite—for YHVH had closed her womb. ⁶Moreover, her rival, to make her miserable, would taunt her that YHVH had closed her womb. ⁷This happened year after year: Every time she went up to the House of YHVH, the other would taunt her, so that she wept and would not eat.	¹וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִן־הָרִמְתִּים צוֹפִים מֵהַר אֶפְרַיִם וּשְׁמוֹ אֶלְקָנָה בֶּן־יִרְחָם בֶּן־אֵלִיהוּא בֶּן־תַּחוּ בֶן־צוּף אֶפְרַתִּי: ²וְלוֹ שְׁתֵּי נָשִׁים שֵׁם אַחַת חַנָּה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית פְּנִינָה וַיְהִי לַפְּנִינָה יִלְדִּים וּלְחַנָּה אֵין יִלְדִּים: ³וְעֵלָה הָאִישׁ הָהוּא מַעֲבִיר מִיָּמִים יְמִימָה לְהַשְׁתַּחֲוֹת וּלְזָבַח לַיהוָה צִבְאוֹת בְּשִׁלֹּה וְשֵׁם שְׁנֵי בְנֵי־עֲלִי חֹפְנִי וּפְנִחָס כֹּהֲנִים לַיהוָה: ⁴וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּזְבַּח אֶלְקָנָה וַנִּתֵּן לַפְּנִינָה אֲשֶׁתּוֹ וְלִכְל־בָּנֶיהָ וּבָנוֹתֶיהָ מְנוֹת: ⁵וּלְחַנָּה יִתֵּן מִנֶּה אַחַת אֲפִים כִּי אֶת־חַנָּה אָהַב וַיִּקְנֶה סֹגֵר רַחֲמָהּ: ⁶וְכָעֲסָתָה צָרָתָה גַם־כָּעַס בְּעַבְדּוֹ הָרַעְמָה כִּי־סֹגֵר יִקְנֶה בְּעַד רַחֲמָהּ: ⁷וְכֵן יַעֲשֶׂה שָׁנָה בְּשָׁנָה מִדֵּי עַלְתָּהּ בְּבֵית יְהוָה כִּן תִּכְעֲסֶנָּה וּתְבַכֶּה וְלֹא תֹאכַל:

⁸Her husband Elkanah said to her, “Hannah, why are you crying and why aren’t you eating? Why are you so sad? Am I not better to you than ten sons?” ⁹After they had eaten and drunk at Shiloh, Hannah rose.—The priest Eli was sitting on the seat near the doorpost of the temple of YHVH.—¹⁰In her wretchedness, she prayed to YHVH, weeping all the while. ¹¹And she made this vow: “O Lord of Hosts, if You will look upon the suffering of Your maidservant and will remember me and not forget Your maidservant, and if You will grant Your maidservant a male child, I will dedicate him to YHVH for all the days of his life; and no razor shall ever touch his head.” ¹²As she kept on praying before YHVH, Eli watched her mouth. ¹³Now Hannah was praying in her heart; only her lips moved, but her voice could not be heard. So Eli thought she was drunk. ¹⁴Eli said to her, “How long will you make a drunken spectacle of yourself? Sober up!” ¹⁵And Hannah replied, “Oh no, my lord! I am a very unhappy woman. I have drunk no wine or other strong drink, but I have been pouring out my heart to YHVH. ¹⁶Do not take your maidservant for a worthless woman; I have only been speaking all this time out of my great anguish and distress.” ¹⁷“Then go in peace,” said Eli, “and may the God of Israel grant you what you have asked of Him.” ¹⁸She answered, “You are most kind to your handmaid.” So the woman left, and she ate, and was no longer downcast. ¹⁹Early next morning they bowed low before YHVH, and they went back home to Ramah. Elkanah knew his wife Hannah and YHVH remembered her. ²⁰Hannah conceived, and at the turn of the year bore a son. She named him Samuel, meaning, “I asked YHVH for

⁸וַיֹּאמֶר לָהּ אֱלִקָנָה אִישָׁה חֲנָה לָמָּה תִּבְכִּי וְלָמָּה לֹא תֹאכְלִי וְלָמָּה יָרַע לִבְבְּךָ הַלּוֹא אֲנִכִּי טוֹב לָךְ מֵעֶשְׂרֵה בָנִים: ⁹וַתֵּקֶם חֲנָה אַחֲרֵי אֲכָלָה בְּשִׁלָּה וְאַחֲרֵי שָׁתָה וְעָלִי הִכְהֵן יֹשֵׁב עַל-הַכֹּסֶּא עַל-מִזְבֹּחַת הַיֵּכָל יְקֹנָק: ¹⁰וְהָיָא מֵרֵת נָפֶשׁ וַתִּתְפַּלֵּל עַל-יְהוָה וּבָכָה תִּבְכָּהּ: ¹¹וַתַּדְרֹךְ נֶדֶךְ וַתֹּאמֶר יְקֹנָק צָבָאוֹת אִם-רָאָה תִּרְאֶה אֶבְעִנִי אִמָּתְךָ וְזִכְרֹתִי וְלֹא-תִשְׁכַּח אֶת-אִמָּתְךָ וְנִתְּנָה לְאִמָּתְךָ זָרַע אֲנָשִׁים וְנִתְּתִיו לִיקְנֹק כָּל-יְמֵי חַיָּיו וּמוֹרָה לֹא-יַעֲלֶה עַל-רֹאשׁוֹ: ¹²וְהָיָה כִּי הִרְבֵּתָה לְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי יְקֹנָק וְעָלִי שִׁמְרָ אֶת-פִּיהָ: ¹³וְחֲנָה הָיָא מְדַבֶּרֶת עַל-לִבָּהּ רַק שִׁפְתֶיהָ נָעוֹת וְקוֹלָהּ לֹא יִשְׁמָע וַיַּחֲשֹׁבָה עָלֶי לְשֹׁכְרָה: ¹⁴וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עָלִי עַד-מָתִי תִשְׁתַּכְרִין הִסִּירִי אֶת-יְיִנְךָ מֵעַלְיָהּ: ¹⁵וַתַּעַן חֲנָה וַתֹּאמֶר לֹא אָדֹנִי אִשָּׁה קִשְׁת־רוּחַ אֲנִכִּי וַיֵּין וְשֹׁכֵר לֹא שָׁתִיתִי וְאַשְׁפָּךְ אֶת-נֶפְשִׁי לִפְנֵי יְקֹנָק: ¹⁶אַל-תֵּתֵן אֶת-אִמָּתְךָ לִפְנֵי בֵּת-בְּלִיעַל כִּי מֵרַב שִׁיחִי וְנִעְסִי דְּבַרְתִּי עַד-הֵנָּה: ¹⁷וַיַּעַן עָלִי וַיֹּאמֶר לָכִי לְשָׁלוֹם וְאַלֵּהִי יִשְׂרָאֵל יֵתֵן אֶת-שְׁלֹתְךָ אֲשֶׁר שָׁאֵלְתָּ מֵעַמּוֹ: ¹⁸וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שְׁפָחֲתְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וְתִלָּךְ הָאִשָּׁה לְדֹרְכָהּ וְתֹאכַל וּפְנִיָהּ לֹא-הִיוּ לָהּ עוֹד: יֵט וַיִּשְׁכְּמוּ בִּבְקָר וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-בֵּיתָם הָרְמָתָה וַיֵּדַע אֱלִקָנָה אֶת-חֲנָה אִשְׁתּוֹ וַיִּזְכְּרָהּ יְקֹנָק: ²⁰וְהָיָה לְתִקְפוֹת הַיָּמִים וַתֵּהָרֶה חֲנָה וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מִיְקֹנָק

him.” ²¹And when the man Elkanah and all his household were going up to offer to YHVH the annual sacrifice and his votive sacrifice, ²²Hannah did not go up. She said to her husband, “When the child is weaned, I will bring him. For when he has appeared before YHVH, he must remain there for good.” ²³Her husband Elkanah said to her, “Do as you think best. Stay home until you have weaned him. May YHVH fulfill His word.” So the woman stayed home and nursed her son until she weaned him. ²⁴When she had weaned him, she took him up with her, along with three bulls, one <i>ephah</i> of flour, and a jar of wine. And though the boy was still very young, she brought him to the House of YHVH at Shiloh. ²⁵After slaughtering the bull, they brought the boy to Eli. ²⁶She said, “Please, my lord! As you live, my lord, I am the woman who stood here beside you and prayed to YHVH. ²⁷It was this boy I prayed for; and YHVH has granted me what I asked of Him. ²⁸I, in turn, hereby lend him to YHVH. For as long as he lives he is lent to YHVH.” And they bowed low there before YHVH.	שְׁאֵלְתִּיו: ²¹וַיַּעַל הָאִישׁ אֶלְקָנָה וְכָל־בֵּיתוֹ לִזְבֹּחַ לַיהוָה לִיקְנוֹק אֶת־זֶבַח הַיָּמִים וְאֶת־נִדְרוֹ: ²²וְחָנָּה לֹא עָלְתָה כִּי־אָמְרָה לְאִשָּׁה עַד יִגְמַל הַנָּעַר וְהִבֵּאתִיו וְנִרְאָה אֶת־פָּנָי יְקִיָּק וַיָּשֶׁב שָׁם עַד־עוֹלָם: ²³וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִשָּׁה עָשִׂי הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ שְׂבִי עַד־גְּמֻלָּךְ אֲתוֹ אֲךָ יִקָּם יְהוָה אֶת־דְּבָרֹךְ וְתִשָּׁב הָאִשָּׁה וְתִינָק אֶת־בְּנָהּ עַד־גְּמֻלָּהּ אֲתוֹ: ²⁴וַתַּעֲלֶהוּ עִמָּה כָּאִשֶּׁר גָּמְלָתוּ בְּפָרִים שְׁלֹשָׁה וְאַיִפָּה אַחַת קֶמַח וְנֹבֵל יֵין וְתִבְאָהּ בֵּית־יְקִיָּק שְׁלוֹ וְהַנָּעַר נָעַר: ²⁵וַיִּשְׁחָטוּ אֶת־הַפָּר וַיָּבִיאוּ אֶת־הַנָּעַר אֶל־עֲלִי: ²⁶וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי חַי נְפֹשְׁךָ אֲדֹנָי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצָּבֶת עִמָּכָה בְּזֶה לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְקִיָּק: ²⁷אֶל־הַנָּעַר הַזֶּה הִתְפַּלֵּלְתִּי וַיִּתֵּן יְקִיָּק לִי אֶת־שְׂאֵלְתִי אֲשֶׁר שְׂאֵלְתִי מֵעַמּוֹ: ²⁸וְגַם אֲנִי הִשָּׁאֵלְתִּהוּ לַיהוָה לִיקְנוֹק כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה הוּא שְׂאוֹל לַיהוָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שָׁם לַיהוָה:
--	--

Talmud Bavli Berakhot 31a-32a	תלמוד בבלי ברכות דף לא עמוד א - דף לב עמוד ב
Rav Hamnuna said: How many most important laws can be learnt from these verses relating to Hannah! “Now Hannah, she spoke in her heart” (1 Samuel 1:13). From this we learn that one who prays must direct his heart. “Only her lips moved” (1 Samuel 1:13). From this we learn that he who prays must frame the words distinctly	אמר רב המנונא: כמה הלכתא גברוותא איכא למשמע מהני קראי דחנה: “וחנה היא מדברת על לבה” - מכאן למתפלל צריך שיכוין לבו. “רק שפתיה נעות” - מכאן למתפלל שיחתוך בשפתיו.

with his lips.

“But her voice could not be heard” (1 Samuel 1:13). From this, it is forbidden to raise one’s voice in the *tefillah*.

“Therefore Eli thought she had been drunken” (1 Samuel 1:13). From this, that a drunken person is forbidden to say the *tefillah*.

“And Eli said unto her, How long will you be drunken, etc” (1 Samuel 1:14). R. Eleazar said: From this we learn that one who sees in his neighbor something unseemly must reprove him.

“And Hannah answered and said, No, my lord” (1 Samuel 1:15). ‘Ulla, or as some say R. Yose bR. Hanina, said: She said to him: You are no lord in this matter, nor does the holy spirit rest on you, that you suspect me of this thing. Some say, She said to him: You are no lord, [meaning] the *Shekhinah* and the holy spirit is not with you in that you take the harsher and not the more lenient view of my conduct. Do you not know that I am a woman of sorrowful spirit?!

“I have drunk neither wine nor strong drink” (1 Samuel 1:15). R. Eleazar said: From this we learn that one who is suspected wrongfully must clear himself.

“Count not thy handmaid for a daughter of Belial” (1 Samuel 1:16). A man who says the *tefillah* when drunk is like one who serves idols. It is written here, “Count not thy handmaid for a daughter of Belial”, and it is written elsewhere, “Certain sons of Belial have gone forth from the midst of thee”. Just as there the term is

"וקולה לא ישמע" - מכאן, שאסור להגביה קולו בתפלתו.

"ויחשבה עלי לשכרה" - מכאן, ששכור אסור להתפלל,

"ויאמר אליה עלי עד מתי תשתכרין וגו'" - אמר רבי אלעזר: מכאן, לרואה בחברו [לא:] דבר שאינו הגון צריך להוכיחו,

"ותען חנה ותאמר לא אדני" - אמר עולא ואיתימא רבי יוסי ברבי חנינא, אמרה ליה: לא אדון אתה בדבר זה, ולא רוח הקודש שורה עליך, שאתה חושדני בדבר זה.

איכא דאמרי, הכי אמרה ליה: לא אדון אתה, לאו איכא שכינה ורוח הקודש גבר, שדנתני לכף חובה ולא דנתני לכף זכות, מי לא ידעת דאשה קשת רוח אנכי?

"ויין ושכר לא שתיתי" - אמר רבי אלעזר: מכאן, לנחשד בדבר שאין בו שצריך להודיעו. "אל תתן את אמתך לפני בת בליעל" - אמר רבי אלעזר: מכאן, לשכור שמתפלל כאלו עובד עבודה זרה, כתיב הכא לפני בת בליעל, וכתיב התם יצאו אנשים בני בליעל מקרבך, מה להלן עבודה זרה, אף כאן - עבודה זרה.

used in connection with idolatry, so here. “Then Eli answered and said, Go in Peace” (1 Samuel 1:17). R. Eleazar said: From this we learn that one who suspects his neighbor of a fault which he has not committed must beg his pardon; nay more, he must bless him, as it says, “And the God of Israel grant thy petition” (1 Samuel 1:17)	"ויען עלי ויאמר לכי לשלום" - אמר רבי אלעזר: מכאן, לחושד את חברו בדבר שאין בו שצריך לפייסו; ולא עוד, אלא שצריך לברכו, שנאמר: "ואלהי ישראל יתן את שלתך."
“And she vowed a vow and said, O YHVH of Tzevaot [Hosts]” (1 Samuel 1:11). R. Eleazar said: From the day that God created His world there was no man called the Holy One, blessed be He, <i>Tzevaot</i> [hosts] until Hannah came and called Him <i>Tzevaot</i>. Said Hannah before the Holy One, blessed be He: Sovereign of the Universe, of all the hosts and hosts that You have created in Your world, is it so hard in Your eyes to give me one son? A parable: To what is this matter like? To a king who made a feast for his servants, and a poor man came and stood by the door and said to them, Give me a bite, and no one took any notice of him, so he forced his way into the presence of the king and said to him, Your Majesty, out of all the feast which thou hast made, is it so hard in thine eyes to give me one bite? “If You will indeed look.” (I Sam 1:11) R. Eleazar said: Hannah said before the Holy One, blessed be He: Sovereign of the Universe, if You will look, it is well, and if You will not look, I will go and shut myself up with someone else in the knowledge of my husband Elkanah, and as I shall have been alone they will make me drink the water of the suspected wife, and	"ותדר נדר ותאמר ה' צבאות," אמר רבי אלעזר: מיום שברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, לא היה אדם שקראו להקדוש ברוך הוא צבאות עד שבאתה חנה וקראתו צבאות; אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, מכל צבאי צבאות שבראת בעולמך קשה בעיניך שתתן לי בן אחד? משל למה הדבר דומה - למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו, בא עני אחד ועמד על הפתח, אמר להם: תנו לי פרוסה אחת! ולא השגיחו עליו; דחק ונכנס אצל המלך. אמר לו: אדוני המלך, מכל סעודה שעשית קשה בעיניך ליתן לי פרוסה אחת? אם ראה תראה, אמר רבי אלעזר: אמרה חנה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, אם ראה - מוטב, ואם לאו - תראה, אלך ואסתתר בפני אלקנה בעלי, וכיון דמסתתרנא משקו לי מי סוטה, ואי אתה עושה תורתך פלסתר, שנאמר: "ונקתה ונזרעה זרע."

You cannot falsify Your law, which says, “She shall be cleared and shall conceive seed” (Numbers 5:28).

Now this would be effective on the view of him who says that if the woman was barren she is visited. But on the view of him who says that if she bore with pain she bears with ease, if she bore females she now bears males, if she bore swarthy children she now bears fair ones, if she bore short ones she now bears tall ones, what can be said? As it has been taught: “She shall be cleared and shall conceive seed”: this teaches that if she was barren she is visited. So R. Ishmael. Said R. Akiba to him, If that is so, all barren women will go and shut themselves in with someone and she who has not misconducted herself will be visited! No, it teaches that if she formerly bore with pain she now bears with ease, if she bore short children she now bears tall ones, if she bore swarthy ones she now bears fair ones, if she was destined to bear one she will now bear two. What then is the force of “If You will indeed look”?—The Torah used an ordinary form of expression...

“I am the woman that stood by thee here” (1 Samuel 1:26) R. Yehoshua b. Levi said: From this we learn that it is forbidden to sit within four cubits of one saying *tefillah*.

“For this child I prayed” (1 Samuel 1:27). R. Eleazar said: Samuel was guilty of giving a decision in the presence of his teacher; for it says, “And when the bullock was slain, the child was brought to Eli” (1 Samuel 1:25). Because the bullock was slain, did they bring the child to Eli? What it means is this. Eli said to

הניחא למאן דאמר אם היתה עקרה נפקדת - שפיר, אלא למאן דאמר אם היתה יולדת בצער יולדת בריוח, נקבות - יולדת זכרים, שחורים - יולדת לבנים, קצרים - יולדת ארוכים, מאי איכא למימר? דתניא: ונקתה ונזרעה זרע - מלמד, שאם היתה עקרה נפקדת, דברי רבי ישמעאל; אמר ליה רבי עקיבא: אם כן, ילכו כל העקרות כולן ויסתתרו, וזו שלא קלקלה נפקדת! אלא: מלמד שאם היתה יולדת בצער - יולדת בריוח, קצרים - יולדת ארוכים. שחורים - יולדת לבנים, אחד - יולדת שנים. מאי אם ראה תראה - דברה תורה כלשון בני אדם...

"אני האשה הנצבת עמכה בזה," - אמר רבי יהושע בן לוי: מכאן, שאסור לישב בתוך ארבע אמות של תפלה.

"אל הנער הזה התפללתי," - אמר רבי אלעזר: שמואל מורה הלכה לפני רבו היה, שנאמר: "וישחטו את הפר ויביאו את הנער אל עלי," משום דוישחטו את הפר הביאו הנער אל עלי? אלא, אמר להן עלי: קראו כהן, ליתי ולשחוט. חזנהו

them: Call a priest and let him come and kill [the animal]. When Samuel saw them looking for a priest to kill it, he said to them, Why do you go looking for a priest to kill it? The <i>shehitah</i> may be performed by a layman! They brought him to Eli, who asked him, How do you know this? He replied: Is it written, “The priest shall kill”? It is written, The priests shall present [the blood]: the office of the priest begins with the receiving of the blood, which shows that <i>shehitah</i> may be performed by a layman. He said to him: You have spoken very well, but all the same you are guilty of giving a decision in the presence of your teacher, and whoever gives a decision in the presence of his teacher is liable to the death penalty. Thereupon Hannah came and cried before him: “I am the woman that stood by you here etc.” (1 Samuel 1:26). He said to her: Let me punish him and I will pray to God and He will give thee a better one than this. She then said to him: “For this child I prayed” (1 Samuel 1:27).	שמואל דהוו מהדרי בתר כהן למישחט, אמר להו: למה לכו לאהדורי בתר כהן למישחט? שחיטה בזר כשרה! אייתוהו לקמיה דעלי, אמר ליה: מנא לך הא? אמר ליה: מי כתיב ושחט הכהן? והקריבו הכהנים כתיב! מקבלה ואילך מצות כהונה; מכאן לשחיטה שכשרה בזר. אמר ליה: מימר שפיר קא אמרת, מיהו, מורה הלכה בפני רבך את - וכל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה. אתיא חנה וקא צוחה קמיה: "אני האשה הנצבת עמכה בזה וגו'". אמר לה: שבקי לי דאענשיה, ובעינא רחמי ויהיב לך רבא מיניה. אמרה ליה: "אל הנער הזה התפללתי".
Now Hannah, she spoke in her heart” (1 Samuel 1:13). R. Eleazar said in the name of R. Yose b. Zimra: She spoke concerning her heart. She said before Him: Sovereign of the Universe, among all the things that You have created in a woman, You have not created one without a purpose, eyes to see, ears to hear, a nose to smell, a mouth to speak, hands to do work, legs to walk with, breasts to give suck. These breasts that You have put on my heart, are they not to give suck? Give me a son, so that I may suckle with them. R. Eleazar also said in the name of R. Yose b. Zimra: If	"וחנה היא מדברת על לבה" - אמר רבי אלעזר משום רבי יוסי בן זמרא: על עסקי לבה. אמרה לפניו: רבונו של עולם, כל מה שבראת באשה לא בראת דבר אחד לבטלה, עינים לראות, ואזנים לשמוע, חוטם להריח, פה לדבר, ידיים לעשות בהם מלאכה, רגלים להלך בהן, דדים להניק בהן; דדים הללו שנתת על לבי למה, לא להניק בהן? תן לי בן ואניק בהן. ואמר רבי אלעזר משום רבי יוסי בן זמרא:

one keeps a fast on Sabbath, a decree of seventy years standing against him is annulled; yet all the same he is punished for neglecting to make the Sabbath a delight. What is his remedy? Rav Nahman b. Yitzhak said: Let him keep another fast to atone for this one.	כל היושב בתענית בשבת - קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, ואף על פי כן חוזרין ונפרעין ממנו דין עונג שבת. מאי תקנתיה? אמר רב נחמן בר יצחק: ליתב תעניתא לתעניתא.
R. Eleazar also said: Hannah spoke insolently toward heaven, as it says, “And Hannah prayed unto YHVH” (1 Samuel 1:13). This teaches that she spoke insolently toward heaven. R. Eleazar also said: Elijah spoke insolently toward heaven, as it says, “For You turned their heart backwards”. R. Shmuel b. Yitzhak said: Whence do we know that the Holy One, blessed be He, gave Elijah right? Because it says, “And whom I have wronged”.	ואמר רבי אלעזר: חנה הטיחה דברים כלפי מעלה, שנאמר: "ותתפלל על ה'" - מלמד, שהטיחה דברים כלפי מעלה. ואמר רבי אלעזר: אליהו הטיח דברים כלפי מעלה, שנאמר: ואתה הסבת את לבם אחרנית. אמר רבי שמואל בר רבי יצחק: מנין שחזר הקדוש ברוך הוא והודה לו לאליהו - [לב]. דכתיב: ואשר הרעתי.

Deuteronomy 13:13-14	דברים יג:יג-יד
¹³Should you hear in one of you towns which YHVH your God is about to give you to dwell there, saying, ¹⁴“Worthless men have come out from your midst and they have thrust away the inhabitants of their town, saying, ‘Let us go and worship other gods’ that you do not know.”	¹³כִּי־תִשְׁמַע בְּאַחַת עָרֶיךָ אֲשֶׁר יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ לְשִׁבְתְּךָ שֵׁם לֵאמֹר: ¹⁴יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיעַל מִקִּרְבְּךָ וַיִּדְּחוּ אֶת־יֹשְׁבֵי עִירָם לֵאמֹר נִלְכָּה וְנַעֲבֹדָה אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּם:

Numbers 5:11-14, 24-28	במדבר ה:יא-יד, כד-כח
¹¹And YHVH spoke to Moses, saying, ¹²“Speak to the Israelites and say to them: ‘Any man whose wife may stray and betray his trust, ¹³and a man lie with her in seed-coupling and it be concealed from her husband’s eyes and she hide and be defiled, with no witness against her, and she herself be not apprehended—¹⁴then a spirit of jealousy may come over him and he will be jealous	¹¹א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: ¹²דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי־תִשְׁטָה אִשְׁתּוֹ וּמַעַלָּה בּוֹ מַעַל: ¹³וְשָׁכַב אִישׁ אִתָּהּ שֹׁכֵב־זָרַע וְנִעְלַם מֵעֵינֵי אִישָׁהּ וְנִסְתָּרָה וְהִיא נִטְמָאָה וְעַד אֵין בָּהּ וְהוּא לֹא נִתְפָּשָׁה: ¹⁴וְעָבַר עָלָיו רוּחַ־קִנְיָה וְקִנָּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהוּא נִטְמָאָה אוֹ־עָבַר עָלָיו

about his wife, with she being defiled, or a spirit of jealousy may come over him and he will be jealous about his wife, she not being defiled...	רוח־קִנְיָה וְקִנָּא אֶת־אִשְׁתּוֹ וְהָיָא לֹא נִטְמָאָה:....
²⁴And he shall make the woman drink the bitter besetting water and the bitter besetting water shall enter her. ²⁵And the priest shall take from the woman's hand the grain offering of jealousy and elevate the grain offering before YHVH and bring it forward to the altar. ²⁶And the priest shall take a handful from the grain offering, its token, and turn it to smoke on the altar and, after, shall make the woman drink the water. ²⁷Once he has made her drink the water, it shall come about that if she was defiled and betrayed her husband's trust, the besetting water will enter her as bitter and her belly will swell and her thigh sag, and the woman shall become an imprecation in the midst of her people. ²⁸And if the woman has not been defiled and she is pure, she will be cleared and sown with seed.	²⁴וְהִשָּׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־מֵי הַמָּרִים הַמְאָרְרִים וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים: ²⁵וְלָקַח הַכֹּהֵן מִיַּד הָאִשָּׁה אֶת מִנְחַת הַקִּנְיָאֹת וְהִנִּיף אֶת־הַמִּנְחָה לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיב אֹתָהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: ²⁶וְקָמַץ הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֶזְכָּרְתָּהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְאַחֲרַיִשָּׁקָה אֶת־הָאִשָּׁה אֶת־הַמַּיִם: ²⁷וְהִשָּׁקָה אֶת־הַמַּיִם וְהִיְתָה אִם־נִטְמָאָה וְתִמְעַל מַעַל בְּאִישָׁהּ וּבָאוּ בָּהּ הַמַּיִם הַמְאָרְרִים לְמָרִים וְצָבְתָה בִטְנָהּ וְנִפְלָה יֶרְכָהּ וְהִיְתָה הָאִשָּׁה לְאֵלָה בְּקִרְבַּ עַמָּה: ²⁸וְאִם־לֹא נִטְמָאָה הָאִשָּׁה וְטָהְרָה הִוא וְנִקְתָּה וְנִזְרְעָה זֶרַע:

